

Kripto Varlık, Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcıları ve Bunların Müşterilerinin (Yatırımcı) Alım-Satım İşlemlerinden Doğan Zararlarından Sorumlulukları

Orhan KUZU¹

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Ticaret Hukuku Anabilim Dalı, İstanbul – Türkiye, okuzu@nku.edu.tr, ORCID: 0009-0003-6460-6706.

Özet: Çağımızda hızla akan zamanla birlikte, belki aynı hızla olmasa da, teknolojik alanda da büyük değişimler gerçekleşmektedir. Bu değişimler, toplumsal yaşamın birçok alanını olduğu gibi maddi refaha ulaşma amacının önemli alanlarından olan ticari hayatı da ciddi manada etkilemiştir. Bu bakımdan ticari işlerin ve işletmelerin temel unsurlarından olan gelir elde etme gayesi, klasik usullerden farklı şekillerde karşımıza çıkmaya başlamıştır.

Geleneksel anlamda değiş tokuşla başlayan ticarete, zamanla çeşitli para türleri gündelik hayatta cari olmuş; en sonunda kripto para dediğimiz, kripto varlık çeşidi k kullanılmaya başlamıştır. İşte bu çalışmamızda, paranın tarihçesi, kripto para, kripto varlık, bunları piyasaya arz eden ve bunları yöneten kripto varlık hizmet sağlayıcıları ile söz konusu kuruluşların müşterileriyle olan alım-satım ilişkisi hukuki bakımdan ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kripto Para, Blokzincir, Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcıları, Kusursuz Sorumluluk

Crypto Assets, Crypto Asset Service Providers and Liability of Their Customers (Investors) for Losses Arising from Purchase and Sale Transactions

Abstract: With the rapid passage of time in our age, significant changes are also taking place in technology, albeit perhaps not at the same pace. These changes have significantly impacted many areas of social life, including commercial life, a crucial area for achieving material well-being. Consequently, the fundamental goal of generating income, a fundamental element of commercial transactions and businesses, has begun to emerge in ways different from traditional methods.

Trade, which began with traditional barter, eventually became prevalent in daily life, with various types of currencies becoming commonplace; eventually, the type of crypto asset we call cryptocurrency began to be used. This study will examine the history of money, cryptocurrencies, crypto assets, the crypto asset service providers who offer and manage these assets, and the buying and selling relationships these institutions have with their customers, from a legal perspective.

Keywords: Cryptocurrency, Blockchain, Crypto Asset Service Providers, Strict Liability

GİRİŞ

Sosyal bir varlık olan insan, toplumsal hayatını sürdürebilmek, özellikle şehirde hayatını idame ettirebilmek adına diğer insanların emeklerine ve ürettiklerine muhtaç bir şekilde yaşamak zorundadır. Bu ihtiyaçlar, bazen kölelerin çalıştırılmasıyla karşılanırsa bile, kimi zaman yapılan iş ve satın alınan mallar için bir bedel ödenmek zorunda kalınmıştır. İşte tarihin ilk dönemlerinde, en basit ticari faaliyet olan alım-satım konusunda, önceleri mal mübadelesi (takas, değiş- tokuş) usulü kullanılmış, ardından, mal, paralar, madeni ve kağıt para dediğimiz, değer ölçü birimlerinden faydalanılmıştır.

Gelişen teknoloji, özellikle internetin kullanılmaya başlanması sadece haberleşme alanında değil, ekonomiye, ulaşım, savunmaya, ticari hayata ve sosyal medya ile neredeyse hayatın tüm alanlarına köklü değişiklikler getirmiştir. Bu bağlamda yaşanan, toplumsal yaşamı derinden etkileyen söz konusu değişiklikler, bir bakıma dijital çağa kapı aralamıştır. Haliyle bu değişikliklerden genelde

bütün finansal piyasalar; özelde, ödeme aracı, yatırım ve tasarruf aracı olan para da nasibini almıştır. Elektronik para, sanal para, kripto para, dijital para ve kripto varlık terimleri, bu dönemin önemli kavramları olarak hayatımızda yerlerini almaya başlamıştır.

Ülkemizde yaklaşık on milyon civarında kripto varlıklarla iştigal eden kişi olduğu varsayılırsa (7518 sayılı Kanun Genel Gerekçesi, R.G. 02.08.2024/S. 32590) bu durumda hukuki meseleler de doğal olarak ortaya çıkmıştır. Bu çalışmamızda, önce paranın kısa bir tarihçesini, ardından kripto varlıkları ve kripto hizmet sağlayıcılarını, en son olarak da hizmet sağlayıcılarının, müşterileriyle olan alım-satım ilişkisi ve bu ilişkinin hukuki niteliği incelenecektir.

1. GENEL OLARAK KRİPTO PARA

1.1. Paranın Kısa Tarihçesi

Tarihsel sürece baktığımızda ilk paranın nerede kullanıldığı konusunda farklı fikirler mevcuttur. Bir

fikre göre ilk para, Mezopotamya'da; Altay bölgesinde Uygurlar tarafından kullanılmıştır. Burada önceleri istiridye kabuklarının ve pamuklu kumaşların, sonraları ise altın, gümüş, bakır ve kağıt para kullanıldığı ifade edilmiştir (Fidan, vd. 2019, 145-146).

Diğer bir fikre göre ise ilk para, Çinliler tarafından M.S. 8. Yüzyılda kullanılmaya başlanmıştır. Bu dönemde Çinliler, değişim aracı olarak, kimi varlıkların bronzdan yapılmış benzer minyatür kopyalarından yararlanmışlardır. Daire şeklindeki söz konusu minyatürler, kürekler, çapalar ve ufak hançerler gibi nesnelerin yerini almıştır Böylece Çinliler, madeni parayı ilk kullanan toplum olmuşlardır (Orkun, 2022, s. 7).

İlk parayı hangi toplumun kullandığına dair bilim dünyasında tartışmalar olsa bile, Anadolu'nun yerleşik topluluklarından olan Lidyalıların madeni paraları, ilk olarak M.Ö. 7. yüzyılda para birimi şeklinde kullandıkları yönünde genel bir mutabakat mevcuttur. Lidyalıların ürettikleri bu metal paraya sikke adı verdikleri belirtilmektedir (Coşkun & Yıldırım, 2023, s. 91; Fidan, vd. 2019, s. 145-146; Koç, 2009, s. 269).

Avrupa ve ABD'de ilk kağıt paralar ise 17. yüzyılın sonlarına doğru kullanılmaya başlanmıştır. ABD'de ilk kağıt para, 1690 yılında, askerlerin maaşlarını ödeme amacıyla kullanılmış; İngiltere'de ise yine bu tarihlerde kuyumcuların faaliyetlerinde kullanılmıştır. Avrupa'da ayrıca 1656 tarihinde İsveç'de, ilk banknot ihraç eden, "Palmstruch Stocholm Bankası" kurulmuştur (Fidan, vd. , 2019, s. 150).

Halen kullanılmaya devam eden kâğıt para, kendi içerisinde temsili ve itibari kâğıt para olarak iki değişik biçimde kullanılır. Bu türlerden temsili kâğıt para, esas itibariyle değersiz olmakla birlikte, üzerinde yazan miktar kadar temel paraya çevrilebilme özelliğine sahip para olarak kabul edilir. İtibari kâğıt para ise, temsili kâğıt paranın bir üst versiyonu gibi görünmektedir. Bu paralarda, esas itibariyle değersiz olmanın yanı sıra aynı zamanda gerçekte bir karşılığı olmayan ancak devlet tarafından çıkarılarak, toplumca da itibar edilmek zorunda bırakılan para türüdür (Elmas & Aydın, 2021, s. 257).

Uzun yıllar kağıt ve madeni para birlikte kullanıldıktan sonra yeni şeyler üretme çabasında olan müteşebbisler, ödemeler konusunda da farklı yöntemler geliştirmeye başlamışlardır. Mesela, Hollanda'nın 80'li yıllarda benzin istasyonlarının ve şoförlerin güvenliğini sağlamak için akıllı kartlara para yükleyerek ödeme yapılmasını gerçekleştirmesi buna en güzel örneklerden biridir.

Bu konuda başka bir farklı ödeme yöntemi de, bir perakende mağaza sahibinin müşterilerinin ödemelerini ilk elden banka hesaplarından yapılmasını talep etmesi sonucu POS (Point of Sale) benzeri cihazların kullanılmasıdır. Söz konusu teşebbüsler neticesinde dijital para adı verilen ve neredeyse klasik para kullanımını rafa kaldıracak olan dijital paralar ortaya çıkmıştır. (Orkun, 2022, s. 12).

Dijital para, fiziksel bir yapıya sahip olmayıp, sadece dijital ortamda var olan para çeşididir. Dijital para kendi içerisinde üçe ayrılarak ele alınabilir. Bunlar sanal para, elektronik para ve kripto paradır. Sanal para (virtual currency), devlet, merkez bankası vb. bir otorite tarafından çıkarılmayan, kullanıcılarınca çıkarılan ve kontrol edilen ve belirli bir sanal topluluk arasında kullanılan dijital para türünü ifade eder (Akıncı, 2023, 5-6). Avrupa Merkez Bankası sanal parayı, Bankası, düzenlemesi bulunmayan, genellikle sistemi geliştiren şahıslarca denetlenen ve belirli bir sanal toplulukça benimsenen ve kullanılan dijital para olarak tanımlanmıştır

Elektronik para ise, söz konusu parayı ihraç eden kuruluşça kabul edilen fon mukabili, elektronik ortamda saklanan, ilgili Kanunda tanımlanan ödeme işlemlerini ifa etmek amacıyla kullanılan ve elektronik para ihraç eden kuruluşun haricindeki gerçek ve tüzel kişiler tarafından da ödeme vasıtası olarak benimsenen parasal değeri ifade eder (6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun, m.3/ç, R.G. 27.06.2023, S. 28690). Kanun hükmünde bulunan tanıma benzer ifadeler Avrupa Birliği'nin 2009 tarihli Direktifinde de yer almıştır (Art.2(2); Directive-2009/110-EN-EUR-Lex, <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2009/110/oj/eng>; E.T. 21.08.2025)

Bir başka tanımda elektronik para, sözleşmedeki para borcunun değeri ile orantılı biçimde elektromanyetik şekilde kayda alınmış ve kaydeden tarafın aradaki sözleşmesel ilişkiye dayanarak, transferi sözleşmeye uygun biçimde parasal borcun ifası etkisi olan bir veri topluluğu olarak tanımlanmıştır (Bozkurt, 2015, s. 186).

Elektronik paraların akıllı kartlar ve ağ parası (network parası) olarak ifade edilen iki temel formu bulunmaktadır. Söz konusu iki tür de, şifrelenmiş ve elektronik olarak işlenebilir ve iletilebilir özellikte bulunan, sıfırlar ve birler dizisi şeklinde kodlanmış olan rakam dizileri üzerine bina edilmiştir (Coşkun & Yıldırım, 2023, s. 97).

Dijital paralarının son türü ise, kripto varlıkların bir alt türünü oluşturan kripto paradır. Kripto paranın

ortaya çıkışı genel kabul olarak, Satoshi Nakamoto ismiyle 2008 yılında yayınlanan ve ilk kripto paraya ismini veren Bitcoin ile ilgili "Bitcoin: A Peer to Peer Electronic Cash System" adlı makale sonrası olmuştur. (Satoshi Nakamoto, 2008, s. 1-9). Bitcoinin ortaya çıkması sonrası gerek sayı gerekse işlem hacmi bakımından kripto paralar tüm dünya çapında yaygınlık kazanmıştır.

1.2. Kripto Paranın Tanımı

Kripto, Türk Dil Kurumu'na göre, Fransızca *crypto* kelimesinden Türkçe'ye geçmiş, siyasi inancını gizleyen kişi ve saklı yazı anlamlarına gelmektedir. *Currency*, kelimesi ise para birimi manasına gelmekte; terkip olarak şifreli para olarak ifade edilmektedir. Bu şekilde kullanılmasının nedeni, sanal cüzdanlardan şifre ile alıp şifre ile cüzdanlardan çıkarılmasıdır (Turan, 2018, s. 2).

Kripto varlıklara ilişkin mevzuatta bir tanım olmakla birlikte, kripto para hakkında bir tanım bulunmamaktadır. Buna mukabil doktrinde birçok tanım yapılmıştır. Bir tanımda kripto para, kriptografik/şifreli biçimde güvenli olarak işlem gerçekleştirmeye ve ek para sunumuna imkan sağlayan dijital değerler olarak ifade edilmiştir (Üzümcü & Yıldırım, 2021, s. 273). Bir başka tanımda ise kripto para, güvenliği için kriptografi (gizli kod) kullanılan dijital veya sanal bir para birimi olarak belirtilmiştir. Bunlar, klasik para biriminden farklı olarak, bir devlet veya banka tarafından çıkarılmamış ve desteklenmemiştir (Feyzioğlu, 2021, s. 2). Kripto para başka bir tanımda; eşten-eşe ödeme esası üzerine çalışan ve herhangi bir finansal kuruluşa gerek duymadan transfer yapabilen, bununla birlikte herhangi bir kuruluş tarafından sunumu yapılmayan açık kaynak koda sahip sanal para birimi olarak tarif edilmiştir (Özdemir, 2021, s. 292).

Avrupa Merkez Bankası (ECB) kripto parayı, 2012 tarihli raporunda sanal para olarak değerlendirmiş ve tanımlamıştır. Buna göre, sanal para; tipik olarak geliştiricileri tarafından çıkarılan ve kontrol edilen; özel sanal bir topluluk mensupları arasında kabul edilen ve kullanılan yasal olarak düzenlenmemiş dijital bir para türü olarak tanımlanmıştır (ECB, Virtual Currency Schemes, 13).

Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi ise sosyal medyada 2021 yılında yayınladığı açıklamada kripto parayı, "...blokzincir ağında ödeme aracı olarak kullanılması için oluşturulmuş sanal paralar..." olarak tarif etmiştir. Bu açıklamada, söz konusu değerlerin kullanımının kriptografik matematiksel işlemlerle teminat altına alındığından kripto para olarak kabul edildiğini; blokzincir ağında herhangi

bir mal veya hizmetin sahipliği ve el değiştirmesinin, öncelikle onun dijital değer (jeton=token) şeklinde tanımlanması ile sağlanabileceği ifade edilmiştir.

1.3. Kripto Paranın Teknik Özellikleri

Kripto para sisteminde merkezi bir otorite mevcut değildir. Bu sebeple sistem içerisinde kontrol, Blokzincir (Blockchain) adı verilen yapı tarafından gerçekleştirilmektedir (Özdemir, 2021, s. 292). Blokzincir blokların birbirine zincir gibi bağlandığı bir dağıtık veri tabanı olarak ifade edilmektedir (Üzer, 21). Bir başka tanımda Blokzincir, ağ üzerinden, çok sayıdaki kimliği bilinmeyen şahıs tarafından güvenli şekilde tutulabilen, değiştirilemezlik niteliğine sahip veri tabanı olarak da tanımlanmaktadır (Tevetoğlu, 2021, s. 195).

Kişilere ait veriler sistemdeki bloklara kaydolunur ve her bir verinin bir zaman damgası mevcuttur. Kaydolunan tüm işlemler şifrelenmiş hâlde bloklarda yer almaktadır. Blokların belirli bir kapasitesi söz konusudur. Bu kapasite verilerle dolunca bloğun "Hash" ismi verilen ve bloğa kaydedilmiş tüm işlemlere (verilere) karşılık gelen sabit uzunluktaki bir çıktısı oluşturulur. Hash, bir nevi bloğun parmak izi anlamına gelmektedir. Bir blok işlemlerle dolunca yeni bir blok üretilir ve bu bloğun önceki bloğa eklenmesi suretiyle de zincir oluşturur. Ortaya çıkan yeni bloğun girdilerinden birisi de kendisine bağlanan bloğun Hash'i olmaktadır. Bu durumda, herhangi bir blokta yapılan değişiklik (örneğin yeni bir işlem eklenmesi gibi) o bloğun Hash'ini farklılaştıracak ve söz konusu yeni hal, devamında gelen her bloğun Hash'inin de değişmesine yol açacaktır. Netice itibarıyla zincirin orijinal olmadığı ortaya çıkacaktır. Blokzincir sisteminde başka bir aracıya gerek duyulmadan bir verinin iki taraf arasında değiş tokuşuna fırsat verilmektedir. Bir başka deyişle, işlemler eşler arası/kullanıcıdan kullanıcıya/uçtan uca (*Peer to Peer*) gerçekleşecektir. Şifrelenmiş hâlde, bloklarda bulunan tüm işlemler, bu hâllerıyla ağdaki tüm kullanıcılar tarafından görülebilir. Başka bir ifadeyle, bu sistemin sahibi (merkez bir sunucusu) bulunmamakta ve tüm bilgiler şifrelenmiş de olsa tüm kullanıcılar tarafından izlenmektedir. Sistemin içerisinde bulunan kullanıcıların hepsinin gördüğü kayıtlar birbirlerinin aynısı olmaktadır. Bu sebeple blokzincir, dağıtık veri tabanı ya da dağıtık defter-i kebir teknolojisi (*Distributed Ledger Technology*) olarak ifade edilmektedir (Bilgili & Cengil, 2019, s. 3-5).

Genelde kripto varlıklar, özelde Bitcoin gibi blokzincir üzerinde kurulan dijital paralar çeşitli amaçlar için kullanılabilir. Bunlar, bir ürünün veya hizmetin bedelini ödemek için satın alınabilir;

hediye olarak bazı aktivitelerde bulunmak için alınabilir; madencilik denilen işlemler sonrası ödül olarak verilmek üzere alınabilir; hediye veya hibe amacıyla alınabilir; spekülasyon veya yatırım gayesiyle satın alınabilir (Üzer, 2017, s. 27).

Blokzincir sistemi üzerinden üretilen kripto para örneği bitcoin bağlamında transferinin ilk aşamasında, öncelikle bitcoin cüzdanı (bitcoinlerin saklandığı adres, yani bitcoinlerin bulundurulduğu açık ve gizli anahtarları tutan dosyayı ifade eden cüzdandan) oluşturmak gerekecektir (Ateş, 2016, s. 358). 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun (SerPK) (z) bendinde, 7518 sayılı Kanunun 1. maddesiyle değişiklik yapılmış ve cüzdan ilk defa yasal olarak tanımlanmıştır. Buna göre cüzdan: " Kripto varlıkların transfer edilebilmesini ve bu varlıkların ya da bu varlıklara ilişkin özel ve açık anahtarların çevrim içi veya çevrim dışı olarak depolanmasını sağlayan yazılım, donanım, sistem ya da uygulamaları" şeklinde tarif edilmiştir (SerPK m. 3/aa).

Kripto para ve özelde bitcoin transferinde, bitcoin alacak kişi kendi adresini gönderim yapacak kişiye iletir. Gönderimi gerçekleştirecek kişi, gelen adresi transfer işleminde bulunan alıcı kısmına kaydeder ve özel anahtar kullanıp kişisel şifresiyle (*Digital Signature*) onaylar. Böylece bitcoinin gönderildiği adreste özel anahtara sahip olan kişi bitcoin üzerinde tasarruf hakkına sahip olur (Fatih/Cengil, 2019, 3-4). Bitcoin satıldıktan sonra satıcı olan eski sahibinin cüzdanındaki kriptolu adresten çıkış kaydı ve alıcı olan yeni sahibinin adresine aynı tutarda giriş kaydı, 10 dakikalık bir teyit süresi sonunda otomatik olarak gerçekleşmektedir (Ateş, 2016, s. 356; Bilgili/Cengil, 2019, s. 4). Bu anlamda bitcoin sahibi olmak, sanal bir cüzdanda sanal banknot sahibi olmak değil, bir bitcoin adresinde gizli bir şifre ile hak sahibi olmak ve bir başkasına bu bakiyeyi transfer etme hakkına haiz olmak şeklinde ifade edilebilir (Üzer, 2017, s. 81).

Burada ayrıca gönderimde bulunan kişi, sistemde bulunan bütün kullanıcıların görmesi için bu işlemi yayınlamak zorundadır. Bu gönderimin yayınlanmasının nedeni, söz konusu işlemin kayıt altına alınarak bir daha kullanılmasına mani olmaktır. Böylece yapılan işlem üzerinde değişiklik yapmak imkansızla yakın bir hal alır. İşlemden değişiklik yapmak isteyen kişinin, önceki işlem sahibinin hesabına girip değişiklik yapması gerekmektedir ve kullanıcılarının kimliklerinin gizli olması bunu imkansızlaştırmaktadır. Kullanıcının yapması gereken, kendisine özel olan kişisel şifresini korumasıdır (Ateş, 2016, s. 356; Güçlütürk, 2019, s. 33).

2. KRİPTO VARLIK

2.1.Tanımı

Kripto varlıkların temelinde daha önce bahsedildiği üzere blokzincir teknolojisi vardır. Bu yazılım ile akıllı sözleşmeler; merkeziyetsiz finans uygulamaları (DeFi) artırılmış gerçeklik uygulamaları (metaverse), Web3, NFT (Non-fingible token) gibi proje esaslı kripto varlıkları da kapsamaktadır (Gitmez, 2023, s. 6).

Doktrinde kripto varlıklar için çeşitli tanımlar yapılmıştır. Kripto varlıklar, dağıtık defter teknolojisi veya benzer bir teknoloji kullanılarak sanal olarak oluşturulup saklanabilen, dijital ağlar üzerinden dağıtımı yapılan ve değer veya hak ifade edebilen gayri maddi varlıklar olarak tanımlanmıştır (Çekin, 2022, s. 3). Başka bir tanıma göre kripto varlıklar, üretimleri ve transferleri güvence altına alınmak amacıyla şifrelemeye bağlı kılınan dijital varlıklar olarak ifade edilmiştir (Gitmez, 2023, s. 5). Diğer bir tanımda kripto varlıklar, esasen elektronik ortamda tutulan birer "*dijital veri*"(1) olarak tarif edilmiştir (Helvacı, 2024, s. 1233).

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından çıkarılmış ve 30.4.2021 tarihinde yürürlüğe konulmuş Ödemelerde Kripto Varlıkların Kullanılmamasına Dair Yönetmelik" (Yönetmelik), kripto varlıklara ilişkin çıkarılmış ilk hukuki düzenlemedir. Yönetmelik'in 3. maddesinde kripto varlık "*Bu Yönetmeliğin uygulanmasında kripto varlık, dağıtık defter teknolojisi veya benzer bir teknoloji kullanılarak sanal olarak oluşturulup dijital ağlar üzerinden dağıtımı yapılan, ancak itibari para, kaydı para, elektronik para, ödeme aracı, menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracı olarak nitelendirilmeyen gayri maddi varlıkları ifade eder*" şeklinde tanımlanmıştır. Bu maddede yer alan "*Bu Yönetmeliğin uygulanmasında kripto varlık (...)*" tarzındaki hükümden, söz konusu tanımın, Yönetmelik'in uygulama alanı ile sınırlandırıldığı ifade edilmiştir (Helvacı, 2024, s. 1235).

Kripto varlıkları, değişik açılardan değerlendiren bu tanımların dışında, 6362 sayılı SerPK'nunda, 7518 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikle kripto parayı da kapsar şekilde bir tanım yapılmıştır. Söz konusu Kanunda yer alan tanıma göre kripto varlık, "Dağıtık defter teknolojisi veya benzer bir teknoloji kullanılarak elektronik olarak oluşturulup saklanabilen, dijital ağlar üzerinden dağıtımı yapılan ve değer veya hak ifade edebilen gayri maddi varlıkları" ifade edeceği belirtilmiştir (SerPK m.3/bb). Bu düzenleme ile Türk hukukunda kripto varlıkların ilk defa tanımı yapıldığı gibi yasal bir zemine de oturtulmuştur.

Bu değerlendirmenin aksine bir düşüncede ise, kripto varlıkların, SerPK'da da genel olarak düzenlenmediğini; nitekim SerPK 35/B hükmünün 8. fıkrasının *"Bu maddenin altıncı fıkrasında belirtilen nitelikteki kripto varlıklar ile 35/C maddesinin ikinci fıkrasındaki esaslar dâhilinde platformlarda işlem gören kripto varlıklar dışındaki kripto varlıklara bu Kanun uygulanmaz."* şeklindeki açıklamadan, SerPK'nın tüm kripto varlıklara uygulanabilir genel nitelikte hükümler ihtiva etmediğinin anlaşıldığını; kaldı ki 7518 sayılı Kanun'la SerPK'ya eklenen hükümler incelendiğinde, söz konusu hükümlerin temel olarak kripto varlıkların değil *"kripto varlık hizmet sağlayıcıları"*nın oluşturduğunu ve bu kapsamda özellikle kripto varlık hizmet sağlayıcılarının çalışmaları, denetimi, faaliyetlerinde uygulanacak tedbirler gibi konuların değerlendirildiğinin anlaşıldığını; dolayısıyla SerPK'nunda bulunan kripto varlık tanımının bu Kanunla kayıtlı olduğunu ve ilgili Yönetmelik gibi genel bir tanım olmadığı ifade edilmiştir (Helvacı, 2024, s.1237-1238).

2.2. Hukuki Niteliği

Kripto varlıkların kullanılmaya başlamasıyla birlikte, bunların hukuken ne olup olmadıkları, klasik hukuk literatüründe neye tekabül edip etmedikleri, hangi hukuki zemine bina edileceği gibi meseleler ortaya çıkmıştır. Zira, kripto varlıkların hukuki işlemlere konu olduklarında, ne tür durumların mesele olacağı ve bu tür varlıklara sahip olan kişilere, üçüncü şahıslarca yapılan haksız saldırılara karşı hukuken koruma sağlayabilmek için öncelikle bu varlıkların hukuki niteliğinin tespit edilmesi önem arz edecektir (Helvacı, 2024, s. 1238-1239). Bu anlamda değerlendirme yapabilmek adına, konuya ilişkin 6362 sayılı SerPK'nunda, 7518 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikler öncesi doktrindeki yapılan tartışmalara bakmak faydalı olacaktır. Bu dönemde, konuyla ilgili görüşler özellikle şu dört konuda odaklanmıştır. Bunlar, kripto varlıkların, menkul değer veya sermaye piyasası aracı olarak kabul edilip edilmeyeceği; mevduat olarak benimsenip benimsenmeyeceği; para sayılıp sayılmayacağı ve eşya niteliğinde olup olmadıkları hususlarıdır.

Kripto varlıkların, 7518 sayılı Kanun öncesi, sermaye piyasası hukuku bakımından menkul değer sayılıp sayılmayacağı konusu değerlendirildiğinde, genel kanaat olarak, kripto paraların SerPK'nun 2499 sayılı eski düzenlemesinde bulunan misli nitelikte olma, seri halde çıkarılma ve dönemsel gelir getirme kistaslarına uymadığı; Sermaye Piyasası Kurulu / SPK tarafından tanınmadığı; Merkezi Kayıt Kuruluşu (MKK) tarafından gerekli kayıtların tutulmaması ve arkasında devlet otoritesinin ve yetkisinin olmaması

sebebiyle menkul değer veya sermaye piyasası aracı olarak kabul edilmesinin uygun olmayacağı ifade edilmiştir (Turanboy, 2019, s. 55-57; Üzümcü & Yıldırım, 2022, s. 279; aksi görüş, Koç, 2025, s. 930).

Kripto varlıkların mevduat olarak kabul edilip edilemeyeceği hususunda genel kanaat ise şu şekildedir, Kripto varlıklar 5411 sayılı Bankacılık Kanununda (BankK) öngörülen hükümlere uymadığından mevduat ve tasarruf mevduatı olarak benimsenmemektedir. Söz konusu Kanununda mevduat, *"Yazılı ya da sözlü olarak veya herhangi bir şekilde halka duyurulmak suretiyle ivazsız veya bir ivaz karşılığında, istendiğinde ya da belli bir vadede geri ödenmek üzere kabul edilen parayı"* ifade etmektedir (BankK m. 3). Yine aynı maddede tasarruf mevduatı ise *"Mevduat bankaları nezdinde açtırılan, gerçek kişilere ait ve münhasıran çek keşide edilmesi dışında ticari işlemlere konu olmayan mevduat hesaplarını"* öngördüğü belirtilmiştir. Bu bağlamda, kripto varlıkların maddi varlığının olmaması; sermaye piyasası aracı ihraç etmek, mevduat sertifikası ve katılım fonu olarak değerlendirilemeyeceği gibi sebeplerle, kripto varlıkların mevduat olarak kabul edilemeyeceği söylenmektedir (Turanboy, 2019, s. 58-59).

Doktrinde kripto varlıkların hukuki niteliği hakkında bir başka tartışma, bunların para sayılıp sayılmayacağı konusudur. Burada kripto varlıkların, klasik anlamda para olmadığı genel kabul olarak söylenmekle birlikte, söz konusu varlıkların elektronik, sanal para olmadığı konusunda da genel bir konsensus vardır (aksi görüş, Bozkurt, 2015, s. 212). Kripto varlıkların, elektronik paraların aksine arkasında devlet veya devletin belirlediği kurumların olmaması (Helvacı, 2024, s. 1239), dolayısıyla denetlenememeleri; herhangi bir kurala uymadan arz ve talep dengesine göre kullanılmaları; hukuki bir değerlerinin bulunmaması, bu sebeple bunlarla hukuki işlem yapılamaması nedeniyle elektronik para olarak da kabul edilmemiştir (Turanboy, 2019, 52-54; Üzümcü & Yıldırım, 2022, s. 275).

Bu konuda başka bir meselede, kripto varlıkların ödeme aracı olup olmadığı meselesidir. Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası tarafından yayınlanan *"Ödemelerde Kripto Varlıkların Kullanılmamasına Dair Yönetmelik m. 3/1 (R.G. 16.04.2021/S. 31456)* kripto varlıkların, ödemelerde doğrudan veya dolaylı bir biçimde kullanılmayacağı, buna yönelik hizmet de verilemeyeceği beyan edilmişti. Buna karşılık 7518 sayılı Kanunda, konuya ilişkin kısıtlama yer almadığından, kripto varlıkların hukuki anlamda bir ödeme aracı olarak kabul edildiği söylenebilir (Koç, 2025, s. 924).

7518 sayılı Kanun öncesi, bu konuda üzerinde en çok durulan hususlardan biri de, kripto varlıkların eşya niteliğidir. Bu konuda bir görüş, söz konusu varlıkların, eşya hukukunun klasik anlamda “şey”in kavramsal olarak sahip olduğu; cismani, üç boyutlu, kendi kendine maddi varlığı olan ve insanların üzerinde hakimiyet kurmasına uygun nesnel yapı özelliklerinden, cismani varlığa sahip olmadığı düşüncesiyle eşya olmadığı kanaatindendir (Turanboy, 2019, s. 57; Kapancı, 2020, s. 119; Özdemir, 2021, s. 303). Bununla birlikte, bu alanda gelişen kaydıleştirme çabalarının da dikkate alınabileceği ifade edilmiştir (Turanboy, 2019, s. 57).

Bu konuda İsviçre hukukunda varlık bulan başka bir görüş, nesneyi işlevsel olarak eşya olarak nitelendirmek için, maddi bir varlığa sahip olmanın mutlaka aranan bir şart olmadığı; bu hususun gerçekte kanunda da aranmadığını; öyle ki İsviçre Medeni Kanunu’nun 713. maddesi (MK m. 762) maddi varlığı bulunmayan doğal güçlerin de taşınır mülkiyeti konusuna girdiğini belirttiğini; bu nedenle kripto varlıkların da zilyetlik ve mülkiyete esas teşkil edebileceğini, bir başka ifadeyle, eşya hukuku hükümlerinin dijital veriler için de kullanılabilir olduğunu belirtmiştir (Eckert, 248-249, naklen Helvacı, 146-147; Çekin, 2022, s. 27). Bununla birlikte Türk hukukunda MK m. 762 ve devamındaki taşınır haklarındaki hükümlerin uygulanabilmesi için, o dönem itibarıyla haklı olarak, bu konuda yeni bir kanuni düzenlemenin şart olduğu söylenmiştir (Bilgili & Cengil, 2019, s. 24; Turanboy, 2019, s. 57; Üzümcü & Yıldırım, 2022, s. 280).

Kripto varlıkların eşya hukukuyla ilgisini değerlendiren ve doktrinde baskın olan görüşe göre, kripto varlıklar maddi bir varlığa sahip olmadıklarından, eşya olarak kabul edilemeyecekler; bununla birlikte, bu tür varlıklara eşya hukukunun MK 762 ve devamındaki taşınır hükümleri kıyasen uygulanabilecektir (Helvacı, 2024, s. 1249-1250; Bilgili & Cengil, 2019, s. 16 vd; Özdemir, 2021, s. 301 vd; Coşkun, 2023, s. 152-153).

Hukuk doktrininde bu tartışmaların ve uluslararası alanda kripto varlıkların kullanımının hızla yaygınlaşması, hukuki alt yapının bu meselelere çözümler üreterek hızla uygulamaya konulmasını gerektirmiştir. İşte, 7518 sayılı Kanun değişikliğiyle bunlar sağlanmaya çalışılmıştır. Çok hızla değişen, dinamik bir alanda hukuki düzenleme yapmanın zorluğuyla bütün meselelere kapsamlı çözümler üretmek hemen mümkün olmamakla birlikte, bu alanda söz konusu Kanun değişikliğiyle önemli bir mesafe alındığı açıktır. 7518 sayılı Kanunun bu çerçevede düzenlediği önemli meselelerden biri, bahsi geçen tartışmaların odak noktası olan kripto varlıkların hukuki niteliğidir. Bu konuda SerPK’na,

kripto varlıkların tanımıyla, bunların değer veya hak ifade edebilen gayri maddi varlıklar olduğu ifade edilmiştir (SerPK m. 3/bb). Söz konusu düzenlemeyle, Türk hukukunda, kripto varlıklar medeni hukuk anlamında bir hak; fikri mülkiyet hukuku bakımından gayri maddi bir hak; sermaye piyasası hukuku kapsamında, ise sermaye piyasası araçları benzeri .bir değer olarak öngörülmüştür.

Gerçekten, 7518 sayılı Kanunun 2. maddesinin gerekçesinde, sermaye piyasası araçlarının kayden ihracında MKK nezdinde izlenmesi ve kaydının tutulması mecburi olduğu halde, kripto varlıkların, söz konusu Kuruluş sistemine dahil olmadan kripto varlık olarak ihraç edilebilmesine izin verildiği, bu konuda gereken esasların belirlenmesi için SPK’ya yetki tanındığı açık bir şekilde ifade edilmiştir.

Yukarıda beyan ettiğimiz kanaatimizin aksine, bu konuda doktrinde farklı bir görüş beyan edilmiştir. Bu görüşe göre, Yönetmelik ve SerPK’nın yer alan tanımların, Türk hukukunda kripto varlıkları genel olarak düzenleyen hükümler olarak kabul edilmediklerinden, söz konusu tanımların ve içeriğinde bulunan hukuki nitelendirmelerin bağlayıcılıklarının olmadığı ve bunlardan yola çıkarak kripto varlıkların hukuki niteliğine dair genel kabul gören tespitlerin yapılamayacağı ileri sürülmüştür (Helvacı, 2024, s. 1238; Koç, 2025, s. 918).

3. KRİTO VARLIK HİZMET SAĞLAYICISI

3.1.Tanımı

Kripto hizmet sağlayıcıları hakkında 7518 sayılı Kanun yürürlüğe girmeden önce yapılan bir tanımda, bunların, tezgahüstü piyasada faaliyet gösteren kuruluşlar olarak, kripto varlıklara alakalı olarak hizmet veren çevrimiçi platformlar tanımlanmıştır. Buna göre, söz konusu kuruluşlar borsadan yapılan işlemlerden farklı olarak işlev görmektedirler. Burada kripto varlık hizmet sağlayıcıları üzerinde yürütülen işlemlerde, platformun merkezi veya merkeziyetsiz olmasına göre, müşteri (kullanıcı), platformun eşleştirdiği alım satım emirlerine göre işlem yapmakta ya da platformun yaptığı bu eşleştirmeyi merkeziyetsiz platformlarda akıllı sözleşmeler şeklinde gerçekleştirmektedir (Çetin, 2022, s. 193- 194).

SerPK,’da ise kripto varlık hizmet sağlayıcılarının; platformlar, kripto varlık saklama hizmeti sağlayan kuruluşlar ve bu Kanuna dayanarak yapılacak düzenlemelerde kripto varlıkların ilk satış ya da dağıtımı da olmak üzere kripto varlıklarla alakalı olarak hizmet temin etmek üzere belirlenmiş diğer kuruluşlar, olduğu ifade edilmiştir. (SerPK m. 3/cc).

Kanun bu hükümle, kripto varlık hizmet sağlayıcılarını üst bir yapı olarak değerlendirmiş; bu yapının içine, platformları; saklama hizmeti yapan kuruluşları ve geniş bir perspektifle ileride konuyla alakalı olarak hizmet verebilecek kuruluşları dahil etmiştir (Cindemir, 2025, s. 1150).

SerPK'na 7518 sayılı Kanun ile eklenen 35/B maddesine göre, kripto varlık hizmet sağlayıcıları Kurul'dan izin alarak faaliyetlerine başlayabilirler. Bu kuruluşlar hakkında SPK'nın çıkardığı iki Tebliğden biri olan "Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcıların Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Tebliğ" inin (III-35/B.1) (R.G.13.03.2025/S.32840) m. 5/1, a hükmüne göre bu kuruluşlar, anonim şirket şeklinde kurulmak zorundadırlar. Söz konusu kuruluşların, denetim ve şeffaflık bakımından anonim şirket şeklinde öngörülmesi önemli ve gerekli olmakla birlikte, bu hükmün, 7518 sayılı Kanun'da düzenlenmiş olmasının daha uygun olacağı, konunun ehemmiyeti bakımından söylenebilecektir (Koç, 2025, s. 939).

Kripto varlık hizmet sağlayıcıları hakkında bir diğer Tebliğ ise "Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcıların Çalışma Usul ve Esasları ile Sermaye Yeterliliği Hakkında Tebliğ" dir (III-35/B.2). Bu Tebliğ'de düzenlenen en önemli konu ise, ilgili kuruluşların gerçekleştirecekleri hizmet ve faaliyetlerden her konu için Kurul'dan ayrı ayrı izin almaları zorunludur (Tebliğ III-35/B.2, m. 6/1).

3.2. Türleri

3.2.1. Merkezi Yapıda Faaliyet Gösteren Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcıları

Menkul kıymet borsalarına benzerlik taşıyan, merkezi yapıdaki kripto varlık hizmet sağlayıcılarında, ona merkezilik sıfatını veren, yapıyı tek bir merkezden idare eden bir yönetici mevcuttur. Bu sistemde, blokzincir vasıtasıyla eşler arası bir şekilde işlemler gerçekleştirilmez. Müşterilerinden biri, kripto varlıklarını, kripto varlık hizmet sağlayıcısının sahip olduğu platformda, sanal bir cüzdan hesabına aktarırken, bir diğer müşteri itibari para birimlerini de bu platformun banka hesaplarına aktarır. Merkezi platform bu anlamda yatırılan kripto varlık ve itibari paralar üzerinde tasarruf yetkisine haizdir Çevrimiçi merkezi platform, müşterilerden gelen alım-satım emirlerini birbirleriyle eşleştirir; ticari bir iş niteliği olan tüm bu işlemler dolayısıyla da müşterilerinden komisyon ücreti talebine hak kazanır. (Çetin, 2022, s. 75).

3.2.2. Merkeziyetsiz Yapıda Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcıları

Merkeziyetsiz kripto varlık hizmet sağlayıcıları; bir aracıya veya yöneticiye ihtiyaç duymayan, alıcı ve satıcıların birbirleri ile doğrudan işlem yapabildikleri çevrimiçi platformlardır. Bir başka ifadeyle, bu platformlarda işlem yapan bir kullanıcı, kripto varlığı bir başka platform kullanıcısından herhangi bir aracının varlığına ihtiyaç duymadan, doğrudan elde edebilir. Böylelikle kullanıcılar, bir takas kurumuna ihtiyaç duymaksızın aldıkları kripto varlığı kullanıcı hesapları arasında transfer edebilecek ve merkezi bir saklama kurumu gereksinimi olmadan depo edebileceklerdir. Bu sebeple, merkeziyetsiz sözkonusu platformlara eşler arası kripto varlık hizmet sağlayıcıları da denilmektedir. Merkeziyetsiz platformlarda alıcı ve satıcıların işlemleri, blokzincirin kullanıldığı akıllı sözleşmeler ismi verilen, sözleşme türü aracılığı ile yapılmaktadır (Çetin, 2022, s. 75).

Akıllı sözleşmeler bir tanımda, program kodunda önceden tespit edilmiş şartlar kapsamında, bir hukuki ilişkinin kurulmasını veya işlemlerini veyahut yürütülmesini sağlayan, umumiyetle blokzincirinden istifade edilerek hazırlanan bir bilgisayar programı olarak tarif edilmektedir (Sadioğlu, 2021, s. 174).

Akıllı sözleşmeleri, geniş ve dar anlamda ikili bir ayrım altında ele alan görüşe göre, geniş çerçevede akıllı sözleşmeler, program kodunun ortamda kontrol edilebildiği; belirli koşulun vuku bulmasına bağlı olan, şahısleştirilebilen içeriğini özerk ve otomatik bir tarzda tatbik eden programlar olup, bunun kapsamına, akıllı sözleşmelerin hukuken farklı farklı biçimde şekilde nitelendirilebilmesi zorunlu değişik uygulamaları dahil olmaktadır. Bu sözleşmelerin kapsamına, dar anlamda akıllı sözleşmeler; tek taraflı hukuki fiiller, blokzincir ağı dışında ihdas edilmiş sözleşmelerin ifası; ve yine bu bağlamda çeşitli (yapay zeka, makine öğrenmesi ve makineler arası iletişim gibi) teknolojiler ile entegre hibrit uygulamalar girmektedir (Doğancı, 2021, s. 88).

Akıllı sözleşmelerin dar anlamda tanımında ise, sözleşmeyi kuran irade beyanların blokzincir sisteminde eşleştiği; blokzincir teknolojisi temeline oturan ve program kodunun dijital olarak kontrol edilebildiği; belli bir koşulun vukuuna bağlı olan; şahısleştirilebilen içeriğini özerk ve otomatik bir biçimde tatbik eden programlar şeklinde ifade edilmiştir (Doğancı, 2021, s. 88).

Daha kısa bir tanımda akıllı sözleşmeler, daha önceden tespit edilmiş koşulların gerçekleşmesiyle otomatik şekilde icra edilmek üzere biçimlendirilmiş

bilgisayar programları olarak tarif edilmiştir (Yüksel & Serdengeçti, 2021, s. 278).

Akıllı sözleşmeler, ilke olarak borçlar hukuku kapsamında bir hukuki ilişkinin yürütülmesi maksadıyla kullanılacağı gibi sözleşmelerin akdedilmesine aracılık yapmak gayesiyle de kullanılmaktadır. (Sadioğlu, 2021, s.182-183).

3.3. Müşteri ile Yapılan Sözleşme İlişisinin Hukuki niteliği

Kripto varlık hizmet sağlayıcısı ile müşteri arasındaki sözleşmenin/sözleşmelerin hukuki niteliğine geçmeden önce, bu kuruluşların müşterilerine sundukları hizmetlere bakmak uygun olacaktır. Zira her hizmet türüne göre farklı bir sözleşme söz konusu olabilecektir. Bu hizmet türleri, bunlarla sınırlı olmamakla birlikte, belli bir komisyon mukabili kripto varlık alım -satım emirlerini eşleştirilmesi; kripto varlıkların veya bunlar üzerinde kontrol kurmaya yarayan araçların saklanması ve/veya yönetilmesi; çevrimiçi bir pazar yeri hizmet sunarak eşler arası olacak şekilde kullanıcıların kendi aralarında kripto varlık alım-satım işlemlerinin gerçekleşmesini temin etmek ve kripto varlıklar hakkında öneriler sunmak olarak ifade edilebilir (Çetin, 2022, s. 195).

SerPK'nu, kripto varlık hizmet sağlayıcıları ve müşterileri arasında imzalanan sözleşmelerin niteliğine (hizmet, vekalet, komisyon, alım-satım gibi) değinmeden, öncelikle sözleşmenin, yazılı şekilde veya uzaktan iletişim araçları vasıtasıyla mesafeli olarak kurulabileceğini öngörmüştür (SerPK m. 35/C,1 (Ek:26/6/2024-7518/4.m). Kanun, hükmün devamında, sözleşme mesafeli olmasa bile, Kurulun yazılı şeklin yerine ikame edilebileceğini belirttiği ve bilişim yahut elektronik iletişim aracı kullanarak gerçekleştirilecek ve müşteri kimliğinin doğrulanmasını sağlayacak usuller yoluyla da sözleşmelerin kurulabileceğini belirtmiştir.

Kripto varlıkların, bir ihraççı tarafından platforma sunulması ve sonrasında müşteriler tarafından iktisap edilmesi halinde, ihraççı ile müşteriler arasındaki hukuki ilişkiyi, eğer aralarında itibari para da kullanıldıysa, alım-satım ilişkisi olarak nitelendirebiliriz (Coşkun, 2023, s. 163; Koç, 2025, s. 933). Bu durum kripto varlık hizmet sağlayıcısının aynı zamanda ihraççı olduğu halde de uygulama imkanı bulacaktır. Buna karşılık doktrinde, bu konuda, taraflar arasında gerçekleştirilen söz konusu sözleşmenin, satış sözleşmesi olarak değil de, sui generis bir sözleşme olduğunu savunan bir görüş de bulunmaktadır (Coşkun, 2023, s. 163).

Bir kripto varlık hizmet sağlayıcısının çevrimiçi platform üzerinde müşterilerin alım satım

emirlerinin eşleştirilmesi hizmetini vermesi durumunda ise, gerçekleştirdiği söz konusu işlemler hakkında Borçlar Kanunu (BK) m. 532 ve devamı maddelerinde düzenlenen komisyon sözleşmesi hükümleri tatbik edilebilir. Bu hükümlerde boşluk olması durumunda, vekalet sözleşmesine ilişkin hükümler uygulanabilir (BK m. 532/II) (Çetin, 2022, s. 196).

Kripto varlık hizmet sağlayıcıları, kripto varlıkların alım satım işlemlerinin kullanıcılar arasında yapılmasını gerçekleştirmek adına çevrimiçi bir pazar yeri hizmeti de sunabilirler. Burada çevrimiçi platformlar, kripto varlık alım satımı için kullanıcıların tekliflerini yayınlamakta; kullanıcılar arasındaki sözleşmelerin gerçekleştirilmesinde teknik ve dijital altyapıyı hazırlamaktadırlar. Çevrimiçi platform ile kullanıcılar arasındaki sözleşme, sadece bu sanal ortam hizmetini düzenlemektir. Dolayısıyla bu tür bir hizmetlere, BK m. 520 vd. gereğince simsarlık sözleşmesi tatbiki uygun olacaktır (Çetin, 2022, s. 202-203).

3.4. Müşterilerine Karşı Olan Sorumluluğu

3.4.1. Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcılarının Haksız Fiil Sorumluluğu

Kripto varlık hizmet sağlayıcıları, hukuka aykırı faaliyetlerinden doğan zararlardan bizzat sorumlu olacaklardır. Aynı zamanda nakit ödeme ve/veya kripto varlık teslim yükümlülüklerini yerine getirememesinden kaynaklanan zararlardan yine kripto varlık hizmet sağlayıcıları sorumlu kabul edileceklerdir. Ortaya çıkan zararın kripto varlık hizmet sağlayıcılarından tazmin edilememesi veya edilemeyeceğinin net bir şekilde belirginleşmesi durumunda; kripto varlık hizmet sağlayıcı mensupları, kusurlarına (yönetim kurulu üyeleri (7518 sayılı Kanun m. 9/3 Gerekeşi) ve halin icabına binaen zararlar kendilerine teşmil edilebildiği ölçüde sorumlu olup, şahsi sorumluluklarıyla alakalı olarak SrPK'nun 110/B maddesinde bulunan zimmet hükümleri uygulanacaktır. (SerPK m. 99/B,4,3 (Ek:26/6/2024-7518/9 m.)

SerPK'da yer alan bu hükümle, kripto varlık hizmet sağlayıcılarının, hukuka aykırı faaliyetlerinin haksız fiil niteliği ağır bastığı düşünülmüş ve kusursuz sorumluluktan ayrı bir maddeyle konu düzenlenmiştir. Bu sebeple kanaatimizce, fıkra da bahsi geçen haller ve benzeri durumlarda ortaya çıkan zararlara BK'nun haksız fiillere ilişkin m. 69 vd. hükümleri uygulanacaktır.

3.4.2. Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcılarının Kusursuz Sorumluluğu

SerPK'nun m.99/B.4.(Ek:26/6/2024-7518/9.m) maddesinde, kripto varlık hizmet sağlayıcılarının, bilişim sistemlerinin işletilmesi, siber saldırı, bilgi güvenliği ihlalleri gibi fiillerden veya çalışanlarının her türlü fiillerinden dolayısıyla ortaya çıkan kripto varlık kayıplarından (zararlarından) 6098 sayılı Borçlar Kanunun 71. maddesi kapsamında sorumlu olacağına hükmedilmiştir.

Kanun bu hükümle, söz konu haller, fiiller ve benzeri durumlarda ilgili kuruluşların sorumluluğunu, kusursuz sorumluluğun bir türü olan tehlike sorumluluğu bağlamında değerlendirmiştir. Bir başka ifadeyle, söz konusu hükümle, bu hallerde sorumluluğun sözleşmeden doğan bir sorumluluk olarak değil, kusura dayanmayan haksız fiil sorumluluğu türü olan tehlike sorumluluğuna istinaden değerlendirilmesi gerektiği beyan edilmiştir.

Bu değerlendirmeye karşı ileri sürülen bir görüşe göre, söz konusu hallerden doğan sorumluluğu, sözleşmeden doğan sorumluluk şeklinde kabul etmek daha doğru olacaktır. Zira, Kanunda belirtilen söz konusu hallerde, bir taraf kripto varlık hizmet sağlayıcılarından oluşurken, diğer tarafı da bu kuruluşların müşterileri teşkil edecektir. Bununla birlikte aynı görüş bağlamında, burada, öngörülen sorumluluğunun gerekçesi olarak, kanunkoyucunun, bir nevi kripto varlık hizmet sağlayıcılarının kusursuzluklarını ispat ederek sorumluluktan kurtulmalarının önüne geçmek adına sıkı bir sorumluluk şekli olan kusursuz sorumluluğu kabul ettiği ifade edilmiştir (Başoğlu, 2025, s. 3).

Kanunda geçen bazı hallerin, sözleşmeye aykırı nitelik taşıdıkları bariz olarak ortadadır. Ancak, belki geniş anlamda kripto varlık hizmeti sağlayıcılarının özen yükümlülüklerinin bir parçası olarak değerlendirilebilecek bazı fiillerin, esas olarak haksız fiil niteliğinin ağır bastığı da açıktır. Bununla birlikte, Kanunkoyucu, kripto piyasalarında güçlü tarafın ilgili kuruluşlar olması, ellerinde daha fazla bilgi, belge ve imkan olması ve her şeyden önemlisi dolandırıcılığa uygun bir piyasanın olması sebebiyle, kusur sorumluluğunu değil, kusursuz sorumluluğun kabul edilmesinin haklı olduğu kanaatini taşımaktayız.

Kripto varlık hizmet sağlayıcıların tehlike kusursuz sorumluluğundan kurtuluş imkanını, fiil ile netice arasındaki nedensellik bağının kesilmesinin ortaya konulmasıyla söz konusu olacaktır (Başoğlu, 2025, s. 13). Bu bağlamda, zararın sunulan hizmetlerde yaşanan kesintilerden kaynaklanan, geçici bir süre emir iletilmemesi ya da işlem/transfer yapılamaması hâlleri ve benzeri hâllerden

doğduğunun ispatlanması gerekecektir (SerPK m. 99/B-4 (Ek:26/6/2024-7518/9 m)).

Kanun, kripto varlık hizmet sağlayıcıların müşterilerine karşı sorumluluğunu ortadan kaldıran veya kayıtlayan her türlü sözleşme şartının geçersiz olduğunu belirterek, sorumsuzluk anlaşmasına müsaade etmemiştir (SerPK m. 35/C, 1 (Ek:26/6/2024-7518/4.m)).

3.4.3. Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcılarının Yöneticilerinin Kusur Sorumluluğu

Kripto varlık hizmet sağlayıcılarının, müşterilerine verdikleri zararlardan bir anonim şirket tüzel kişiliği olarak sorumlu olacaktır. Buna mukabil, ortaya çıkan zararın, SerPK'na göre, kripto varlık hizmet sağlayıcılarından tazmin edilememesi veya edilemeyeceğinin açıkça belli olması durumunda; kripto varlık hizmet sağlayıcı mensupları (yönetim kurulu üyeleri) kusurlarına ve durumun gereklerine göre zararlar kendilerine yükletilebildiği ölçüde sorumlu olup, şahsi sorumlulukları söz konusu olacaktır.

SONUÇ

Kripto varlıklar, SerPK'da yer aldığı şekliyle, "Dağıtık defter teknolojisi veya benzer bir teknoloji kullanılarak elektronik olarak oluşturulup saklanabilen, dijital ağlar üzerinden dağıtımı yapılan ve değer veya hak ifade edebilen gayri maddi varlıklar olarak tarif edebiliriz Kanunda ifadesini bulan bu düzenleme ile kripto varlıklar, Türk hukukunda ilk defa tanımı yapılarak yasal bir temele oturtulmuştur

SerPK'na, yer alan kripto varlıklar hakkındaki tanım, aynı zamanda bunların değer veya hak ifade edebilen gayri maddi varlıklar olduğunu öngörmüştür. Bu hükümle, Türk hukukunda, kripto varlıklar medeni hukuk anlamında bir hak; fikri mülkiyet hukuku bakımından gayri maddi bir hak; sermaye piyasası hukuku kapsamında ise, sermaye piyasası araçları benzeri bir değer olarak ifade edilmiştir.

Hakikaten 7518 sayılı Kanunun 2. maddesinin gerekçesinde, kripto varlıkların, söz konusu MKK sistemine dahil olmadan kripto varlık olarak ihraç edilebilmesine izin verildiği, bu konuda gereken esasların belirlenmesi için SPK'ya yetki tanındığı açık bir şekilde ifade edilmiştir.

SerPK'nu kripto varlık hizmet sağlayıcılarını platformlar, kripto varlık saklama hizmeti sağlayan kuruluşlar ve bu Kanuna dayanılarak yapılacak düzenlemelerde kripto varlıkların ilk satış ya da

dağıtımı da olmak üzere kripto varlıklarla alakalı olarak hizmet temin etmek üzere belirlenmiş diğer kuruluşlar olarak ifade etmiştir.

Kripto varlıklar, bir ihraççı tarafından platforma sunulması ve sonrasında müşteriler tarafından iktisap edilmesi halinde, ihraççı ile müşteriler arasındaki hukuki ilişkiyi, eğer aralarında itibari para da kullanıldıysa, alım-satım ilişkisi olarak nitelendirilebilir.

Bir kripto varlık hizmet sağlayıcısının çevrimiçi platform üzerinde müşterilerin alım satım emirlerinin eşleştirilmesi hizmetini vermesi durumunda ise, gerçekleştirdiği söz konusu işlemler hakkında komisyon sözleşmesi hükümleri uygulanacaktır.

Kripto varlık hizmet sağlayıcıları, kripto varlıkların alım satım işlemlerinin kullanıcılar arasında yapılmasını gerçekleştirmek adına çevrimiçi bir pazar yeri hizmeti de sunması halinde bu sözleşmeye simsarlık sözleşmesi hükümleri uygulanabilecektir.

Kripto varlık hizmet sağlayıcıları, hukuka aykırı faaliyetlerinden doğan zararlardan bizzat sorumlu olacaklardır. Aynı zamanda nakit ödeme ve/veya kripto varlık teslim yükümlülüklerini yerine getirememesinden kaynaklanan zararlardan yine kripto varlık hizmet sağlayıcıları sorumlu kabul edileceklerdir SerPK’da yer alan bu hükümle, kripto varlık hizmet sağlayıcılarının, hukuka aykırı faaliyetlerinin haksız fiil niteliği ağır bastığı düşünülmüş ve kusursuz sorumluluktan ayrı bir maddeyle konu düzenlenmiştir. Bu sebeple kanaatimizce, fıkra bahsi geçen haller ve benzeri durumlarda ortaya çıkan zararlara haksız fiillere ilişkin hükümler uygulanacaktır.

SerPK’unda, kripto varlık hizmet sağlayıcılarının, bilişim sistemlerinin işletilmesi, siber saldırı, bilgi güvenliği ihlalleri gibi fiillerden veya çalışanlarının her türlü fiillerinden dolayısıyla ortaya çıkan kripto varlık kayıplarından (zararlarından), tehlike sorumluluğuna istinaden tazmini istenebilecektir.

SerPK’unda geçen haksız fiil niteliği ağır basan bazı halleder de, kripto varlık hizmeti sağlayıcılarının kusursuz sorumluluğunu kabul etmesinin sebepleri arasında, kripto piyasalarında güçlü tarafın Kripto varlık hizmet sağlayıcıları olması; anlaşmazlıkları çözme bakımından ellerinde daha fazla bilgi, belge ve imkan olması ve dolandırıcılığa uygun bir piyasanın varlığı olduğunu düşünmekteyiz.

KAYNAKÇA

Ateş Burcu, A. (2016). “Kripto Para Birimleri, Bitcoin ve Muhasebesi”. Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 7 (1), 349-366.

Akinci, İ. (2023). Kripto Varlıkların Mukayeseli Hukuk Açısından İncelenmesi ve İncelemelerin Türk Hukukuna Uygulanabilirliği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bahçeşehir Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Sermaye Piyasaları ve Ticaret Hukuku Ana Bilim Dalı. İstanbul.

Baçoğlu, B. (2025). “Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcılarının Tehlike Sorumluluğu”. Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, 31 (1), 1-21.

Bayzan, Y. E. (2022). Hukuki Açından Kripto Varlıklar, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Ana Bilim Dalı. İstanbul.

Bilgili, F.% Cengil M.F. (2019). “Bitcoin Özelinde Kripto Paraların Eşya Niteliği Sorunu”, <https://hukukkitapligi.com/2019/08/06/bitcoin-ozelinde-kripto-paralarin-esya-niteliği-sorunu/> (E.T. 20.08.2025).

Bozkurt Yüksel, A.E. (2015). “Elektronik Para, Sanal Para, Bitcoin ve Linden Doları’na Hukuki Bir Bakış”. İÜHFİM, LXXIII, (2), 173-220.

Coşkun, K.& Yıldırım, S. (2023). “Paranın Tarihsel Serüveni İçerisindeki Formları”. Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi, 25, Temmuz, 85-103.

Coşkun, M.E. (2023). “Hukuki Açından Kripto Varlıklar ve İlk Kriptopara Arzı (Initial Coin Offering)”. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık

Cindemir, G. (2025). “Avrupa Birliği ve Türkiye’de Kripto Varlık Hukuku: MiCA ile 7518 Sayılı Kanun’un Tanımlamalar Açısından Karşılaştırılması”. Abant Sosyal Bilimler Dergisi, 25 (2), 1144-1154.

Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi, Blokzinciri Sözlüğü, (https://twitter.com/hashtag/BlokzincirS%C3%B6zl%C3%BC%C4%9F%C3%BC?src=hashtag_click, E.T. 20.08.2025).

Çekin M. S. (2022). “Kripto Varlıklar Üzerinde Gerçekleştirilen İşlemlerin Borçlar Hukuku ve Eşya Hukuku Açısından Değerlendirilmesi”. İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 9 (1), 187-216.

Çetin, M. (2022). Sermaye Piyasası Hukuku Bakımından Kripto Varlıklar, Yayınlanmamış Doktora Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Ana Bilim Dalı. İzmir.

Directive-2009/110-EN-EUR,lex (<https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2009/110/oj/eng>, E.T. 20.08.2025).

Doğancı, D. E. (2021). Blokzincirine Dayalı Akıllı Sözleşmelerin Hukuki Nitelikleri, Kuruluşu, Yorumu , İfası ve Bazı Örnek Hukuki Uygulamalar. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.

ECB, Virtual Currency Schemes, 2013, (<https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/virtualcurrencyschemes201210en.pdf>, E.T. 23.08.2025).

Eckert, M. (2016). “Digitale Daten als Wirtschaftsgut: Digitale Daten als Sache”, SJZ 112/2016, Heft 10, 248, 249 (Naklen Helvacı M.).

Elmas, B & Aydın, S. (2021). “Geçmişten Günümüze Paranın Tarihi: Fiziki Paradan Kripto Paraya”. Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi, Özel Sayı, 253-264.

Feyzioğlu Büyüközkan, G. (2021). “Teknolojide Yeni Çağın Başlangıcı: Blokzincir”. Gelişen Teknolojiler ve Hukuk I- Blokzincir ve Hukuk. On İki Levha Yayıncılık, 1-20.

- Fidan, M. & Dilek, S & Esev, A. (2019). "Dünden Bugüne Paranın Tarihi ve Türkiye'de Kağıt Para Kullanımı". *Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (18), 141-162.
- Gitmez, E. (2023). "Devletlerin Kripto Varlıklara İlişkin Hukuki Düzenlemeleri Üzerinden Bir Değerlendirme". *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 27 (1), 1-26.
- Güçlütürk, O. G. (2019). "Blokzincir Üzerinde Depolanan Verilerin Kişisel Veri Niteliği ve Silinemezlik", *Yok Edilemezlik Sorunu". Kişisel Verileri Koruma Dergisi*, 1(2), 30-40.
- Helvacı, M. (2024). "Kripto Varlıkların Hukuki Niteliği". *Cumhuriyetin Yüzüncü Yılına Armağan. On İki Levha Yayıncılık. İstanbul*, 1233-1252.
- Kapancı, K. B. (2020). "Özel Hukuk Penceresinden Blokzincir: 'Sanal Para (Varlık)' Değerleri ve 'Akıllı Sözleşmeler' Üzerine Değerlendirmeler". *Gelişen Teknolojiler ve Hukuk I. İstanbul*, 113-151.
- Koç, H. (2025). "7518 Sayılı Kanunla Getirilen Düzende Kripto Varlıklara Yönelik Bir Analiz". *SDÜHFD*, 15 (1), 901- 951.
- Koç, Ü. (2009). "XV. Yüzyıldan XVII. Yüzyıl Ortalarına Değişen Gümüş Arzı ve Yansımaları Üzerine Bazı Değerlendirmeler". *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 8 (27), 269-286.
- Nakamoto, S.(2008). "Bitcoin: A Peer to Peer Electronic Cash System", <https://nakamotoinstitute.org/library/bitcoin> (E.T. 18.08.2025).
- Orkun, K. B. (2022). *Kripto Varlıkların Vergilendirilmesi. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.*
- Özdemir, G. (2021). "Kripto Paraların Eşya Niteliği". *SDÜHFD*, 11, (1), 289-306.
- Sadioğlu, F. C. (2021). "Borçlar Hukuku çerçevesinde Akıllı Sözleşmenin İşlevleri ve İşlevlerin Yerine Getirilmesi Sırasında Karşılaşılan Sorunlar" *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi*, XXV (4), 171-216.
- Uzer, B. (2017). *Sanal Para Birimleri, Uzmanlık Yeterlilik Tezi, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Ödeme Sistemleri Genel Müdürlüğü. Ankara.*
- Üzümcü, R. & Yıldırım Y. (2022). "Kripto Paraların Hukuki Statüleri ve Sözleşmeler İçerisindeki Yerleri". *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 13 (33), 271-291.
- Tevetoğlu, M. (2021). "Ethereum ve Akıllı Sözleşmeler". *Ethereum ve Akıllı Sözleşmeler. İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. (1), 193-208.
- Turan, Z. (2018). "Blockchain, Petro Gold, Dijital Para ve Kullanım Alanları". *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt-Sayı: 11(3), s. 1-5.
- Turanboy, A. (2019). "Kripto Paraların ortay Çıkmaları ve Hukuki Nitelikleri". *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, 35(39, 47-62.